УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство соціальної політики України

Національна соціальна сервісна служба України

Волинська обласна військова адміністрація

Волинська обласна рада

Міністерство охорони здоров'я України (до відома)

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого спільно з представниками громадських організацій виявилено порушення прав людини у діяльності комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» (далі – заклад, центр, установа).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування вихованців в закладах надання соціальних послуг.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування закладу групою НПМ 12.03.2025 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (додається).

Під час проведення конфіденційного спілкування з вихованцями центру група НПМ отримала інформацію про випадки використання персоналом закладу словесних образ на адресу вихованців та здійснення небажаного тактильного контакту, який діти сприймають як дискомфортний та викликає психологічний стрес. Недотримання норм гуманного ставлення до дітей може погіршити їх психологічний стан та вплинути на загальне благополуччя, порушуючи права дітей на захист від насильства та приниження.

У порушення вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки), у частині житлових кімнат центру на вікнах встановлено нерозпашні ґрати.

Правилами пожежної безпеки забороняється встановлення ґрат та інших незнімних пристроїв на вікнах приміщень, де перебувають люди.

У разі необхідності встановлення на вікнах приміщень, де перебувають люди, ґрат останні повинні розкриватися, розсуватися або зніматися. Під час перебування в цих приміщеннях людей ґрати мають бути відчинені (зняті).

У порушення статті 49 Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на охорону здоров’я та своєчасну, кваліфіковану медичну допомогу, у центрі встановлені факти неналежного надання медичної допомоги.

Зазначене підтверджене фактом ігнорування необхідності надання невідкладної медичної допомоги та направлення до закладу охорони здоров’я вихованця, що отримав перелом нижньої кінцівки знаходячись в установі. У день отримання травми вихованець лікарями закладу не оглядався, працівники центру звернулися до закладу охорони здоров’я лише наступного дня.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

Окрім того, запис про лікарські засоби, які призначалися вихованцю медичними працівниками установи, внесені до відповідної медичної документації лише в день здійснення відвідування, після того як члени групи НПМ запросили вказану інформацію.

Бездіяльність медичного персоналу установи порушує вимоги Порядку надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток кінцівок, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах». Подібна затримка з наданням медичної допомоги дитині створює потенційні ризики для її життя та здоров'я.

У порушення вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу», яким встановлено, що укладення декларації з сімейним лікарем є обов'язковим для забезпечення доступу до медичних послуг в рамках програми медичних гарантій, у центрі не всі вихованці мають укладені декларації із сімейними лікарями. Зазначене унеможливлює своєчасне забезпечення первинною медичною допомогою. Відповідно до пояснень тимчасово виконуючої обов'язки директора, вказана ситуація зумовлена затримкою передачі необхідних документів Службою у справах дітей Волинської обласної державної адміністрації під час влаштування дітей до центру. Відсутність належним чином оформлених медичних документів призводить до порушення права дитини на охорону здоров'я та медичну допомогу, гарантованого статтею 49 Конституції України.

Під час конфіденційного спілкування групою НПМ виявлено, що один із вихованців має на тілі фізичні ушкодження, однак у медичній документації відсутня інформація щодо дати та причин їх виникнення. Встановлено, що медичними працівниками, у порушення вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», не складено довідку про фіксацію тілесних ушкоджень (форма № 511/о). Відсутність належного документування фізичних тілесних ушкоджень може перешкоджати розслідуванню таких випадків та створює умови для порушення прав вихованців на захист і безпеку.

Окрім того, під час конфіденційного спілкування з вихованцями зафіксовані численні скарги на якість приготування їжі та наявність сторонніх предметів у стравах, що свідчить про порушення технологічних процесів та відсутність належного контролю за якістю харчування, що порушує вимоги пункту 3 статті 6 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів».

Групою НПМ виявлено незадовільний санітарно-гігієнічний стан душових кабін, якими користуються вихованці на другому поверсі закладу, що створює

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

додаткові ризики для здоров'я вихованців. У санітарно-гігієнічних кімнатах спостерігається підвищена вологість, що свідчить про відсутність належного вентиляційного режиму, а також стійкий запах цвілі та плісняви, що є ознакою порушення санітарних норм.

Твердий інвентар у житлових кімнатах вихованців, зокрема приліжкові тумби та ліжка, є застарілим і потребує оновлення, оскільки внаслідок значного зношення наявний інвентар не забезпечує належного рівня комфорту та безпеки, не відповідає вимогам ергономічності та може призвести до травмування дітей.

Групою НПМ встановлено, що натільна білизна вихованців не персоналізована. Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (Стандарти КЗК), відсутність персоналізації білизни не сприяє зміцненню почуття самобутності та особистої гідності вихованців, що є порушенням їхніх прав на гідне поводження.

У санітарно-гігієнічних кімнатах закладу відсутні двері для забезпечення права на приватність вихованців при здійсненні санітарно-гігієнічних процедур. Відсутність належного облаштування цих приміщень унеможливлює забезпечення належного рівня приватності, що негативно впливає на психологічний стан дітей та формування їхніх особистих кордонів.

Під час відвідування встановлено, що матраци на ліжках вихованців обгорнуті технічною пакувальною плівкою, що може мати негативний вплив на здоров'я дітей, оскільки пакувальна плівка сприяє утворенню парникового ефекту, що накопичує вологу та тепло, створюючи умови для розвитку патогенних мікроорганізмів, що можуть призвести до алергічних реакцій та дерматологічних захворювань.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров’я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальною установою «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей», а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Волинської обласної військової адміністрації.

2. Волинській обласній військовій адміністрації, Волинській обласній раді:

забезпечити контроль за додержанням прав вихованців;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей»;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів вихованців на охорону здоров'я та медичну допомогу у комунальній установі «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей».

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» на 23 арк. у 1 прим.

Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Черевко Марина 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№6518.2/25/39.2 від 29.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 29.04.2025 21:03
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400